

Grey4Green

Ενεργός γήρανση και δράση για το κλίμα μέσω της συμμετοχής των ηλικιωμένων στην προστασία της φύσης

**ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ
ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ
ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΓΙΑ
ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ**
Έγγραφο πολιτικής

Συγγραφείς με αλφαβητική σειρά:

Associação BioLiving, Daniela Salazar Simões

Associação BioLiving, Inês Pimentel Santos

Association des Agences de la Démocratie Locale, Ginevra Gatti

Center for the Advancement of Research Development, Christos Procopiou

Environment Agency of Iceland, Julie Kermarec

FO-Aarhus, Karin Coles

FO-Aarhus, Elizabeth Gregersen

Município de Lousada, Mariana Cardoso

Συντάκτης:

Association des Agences de la Démocratie Locale, Ginevra Gatti

Πιστοποιήσεις φωτογραφιών:

Environmental Agency of Iceland

FO-Aarhus

Município de Lousada

Διάταξη και εξώφυλλο:

Center for the Advancement of Research Development

Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+

Grey4Green:

Ηλικιωμένοι Εθελοντές για τη Διατήρηση της Φύσης

Αριθμός έργου: 2021-1-DK01-KA220-ADU-000026601

Σεπτέμβριος, 2024

Συγχρηματοδοτείται
από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Αριθμός έργου: 2021-1-DK01-KA220-ADU-000026601

Περιεχόμενα

Πίνακας περιεχομένων **3**

Κατάλογος πινάκων **3**

Κατάλογος Σχημάτων **3**

1. Περίληψη **6**
2. Επισκόπηση του έργου GREY4GREEN (G4G) **8**
  - 2.1. Αιτιολόγηση **9**
  - 2.2. Στόχοι **9**
  - 2.3. Κοινό-στόχος **10**
  - 2.4. Μεθοδολογία **10**
  - 2.5. Επιπτώσεις **11**
3. Διδάγματα που ανλήθηκαν **12**
  - 3.1. Η φωνή των ηλικιωμένων **13**
    - 3.1.1. Στο περιβάλλον **14**
    - 3.1.2. Στον εθελοντισμό **15**
    - 3.1.3. Σχετικά με την πολιτική/θεσμική υποστήριξη του εθελοντισμού **18**
  - 3.2. Η φωνή των εταίρων του έργου **20**
4. Συστάσεις **23**
5. Πόροι **25**
6. Στοιχεία επικοινωνίας **27**

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1. Σύνθεση των ερωτηθέντων ανά φύλο **13**

Πίνακας 2. Τόπος κατοικίας των ερωτηθέντων **13**

Κατάλογος Σχημάτων

Εικόνα 1. Αριθμός ερωτηθέντων ανά ηλικιακό φάσμα **13**

Εικόνα 2. Λόγοι για τους οποίους οι ερωτηθέντες είναι/δεν θα ήταν πρόθυμοι να εργαστούν εθελοντικά για την προστασία της φύσης **14**

Εικόνα 3. Λόγοι για τους οποίους οι ερωτηθέντες είναι/θα ήταν πρόθυμοι να εργαστούν εθελοντικά για την προστασία της φύσης **14**

Εικόνα 4. Ο προτιμώμενος τομέας εθελοντισμού των ηλικιωμένων **15**

Εικόνα 5. Οι ευκαιρίες που προτιμούν οι ηλικιωμένοι από τον εθελοντισμό **15**

Εικόνα 6. Ο κύριος λόγος εθελοντισμού των ηλικιωμένων **15**

Εικόνα 7. Κύριος τομέας εθελοντισμού των ηλικιωμένων **16**

Εικόνα 8. Αγαπημένες δραστηριότητες εθελοντισμού των ηλικιωμένων **16**

Εικόνα 9. Δραστηριότητες που οι ηλικιωμένοι θα ήθελαν να υλοποιήσουν **17**

Εικόνα 10. Τι πιστεύουν οι ηλικιωμένοι ότι χρειάζεται να προσφέρουν εθελοντικά στην κοινότητα **18**

ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΔΑΝΙΑ

Frit Oplysningsforbund-Aarhus (FO-Aarhus) - Coordinator

Ο FO-Aarhus (Σύνδεσμος για την Εκπαίδευση Ενηλίκων) είναι ένας μη κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 1973 για να παρέχει μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων και συμβουλευτική στους πολίτες του Aarhus. Διαθέτει το δικό του εκλεγμένο Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από εκπροσώπους του ιδιωτικού τομέα, της δημόσιας διοίκησης και του τομέα της τυπικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η βασική εμπειρογνομοσύνη του FO-Aarhus έγκειται στη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων για το ευρύ κοινό και στην εξειδίκευση σε προγράμματα που βοηθούν μειονεκτούσες ομάδες - π.χ. μετανάστες, ανέργους, άτομα με μαθησιακές δυσκολίες, δυσλεκτικούς, άτομα με ψυχικά προβλήματα - να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους και να ενταχθούν (ή να επανενταχθούν) στην κοινωνία και το εργατικό δυναμικό. Στόχος είναι να ενισχυθούν οι προσωπικές, κοινωνικές και επαγγελματικές ικανότητες των συμμετεχόντων ως εφάληριο για την επανεκπαίδευση, την επανένταξη στην αγορά εργασίας ή την περαιτέρω εκπαίδευση.

ΚΥΠΡΟΣ

Center for the Advancement of Research & Development in Educational Technology (CARDET)

Το CARDET είναι ένα από τα κορυφαία ερευνητικά και αναπτυξιακά κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων στην περιοχή της Μεσογείου με παγκόσμια εμπειρογνομοσύνη στην εκπαίδευση ενηλίκων, την κοινωνική ένταξη, το σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων, την ανάπτυξη ικανοτήτων και την ηλεκτρονική μάθηση. Το CARDET συνδέεται ανεξάρτητα με πανεπιστήμια και ιδρύματα από όλο τον κόσμο, όπως το Πανεπιστήμιο Yale, το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και το Διεθνές Συμβούλιο Εκπαιδευτικών Μέσων. Το CARDET έχει ολοκληρώσει πολυάριθμα έργα σχετικά με την εκπαίδευση ενηλίκων, την ηλεκτρονική μάθηση, τον γραμματισμό, τη μάθηση με blender, τη συνεργασία πανεπιστημίου - κοινότητας, τα MOOCs, τα ψηφιακά εργαλεία, τον εθελοντισμό και την ΕΕΚ. Το CARDET συγκεντρώνει μια διεθνή ομάδα εμπειρογνομένων με δεκαετίες παγκόσμιας εμπειρίας στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση διεθνών έργων.

ΓΑΛΛΙΑ

European Association for Local Democracy (ALDA)

Η ALDA είναι μια μη κερδοσκοπική ένωση που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Κογκρέσου του Συμβουλίου της Ευρώπης το 1999 και έχει ως κύριο στόχο την προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και της συμμετοχής των πολιτών σε τοπικό επίπεδο. Η ALDA είναι ένας οργανισμός με βάση τα μέλη που συγκεντρώνει περισσότερα από 350 μέλη (συμπεριλαμβανομένων οργανισμών τοπικής δημοκρατίας, τοπικών αρχών, ενώσεων τοπικών αρχών, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, πανεπιστημίων, ΜΚΟ, ενώσεων βάσης και δημόσιων φορέων), τα οποία εδρεύουν σε 45 χώρες στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Γειτονίας, μεταξύ των οποίων τα Βαλκάνια, η Λευκορωσία, η Μολδαβία, η περιοχή του Καυκάσου, η Τουρκία και μερικές χώρες από την περιοχή της Βόρειας Αφρικής. Τα γραφεία της βρίσκονται στο Στρασβούργο (FR), στις Βρυξέλλες (BE), στη Βιτσέντζα (IT), στη Σουμπότιτσα (RS), στα Σκόπια (MK), στο Κισινάου (MD) και στην Τύνιδα (TN). Η ALDA έχει 40 υπαλλήλους και διάφορους ασκούμενους και εθελοντές που υποστηρίζουν τις δραστηριότητες των διαφόρων γραφείων. Σήμερα, η ALDA είναι βασικός ενδιαφερόμενος στον τομέα της τοπικής δημοκρατίας, της ενεργού συμμετοχής των πολιτών, της χρηστής διακυβέρνησης, της ένταξης στην ΕΕ, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της συνεργασίας μεταξύ των τοπικών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών. Το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών της βασίζεται στην πολυμερή αποκεντρωμένη συνεργασία.

ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Οργανισμός Περιβάλλοντος της Ισλανδίας

Υπό τη διεύθυνση του Υπουργείου Περιβάλλοντος, ο ρόλος της ΕΑΙ είναι να προωθεί την προστασία και τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων της Ισλανδίας, καθώς και τη δημόσια ευημερία, συμβάλλοντας στη διασφάλιση ενός υγιούς περιβάλλοντος. Η ΕΑΙ είναι ένας κορυφαίος παράγοντας σε περιβαλλοντικά θέματα και στην προστασία της φύσης στην κοινότητα. Ο ρόλος του Οργανισμού είναι να παρακολουθεί στενά την εξέλιξη των περιβαλλοντικών ζητημάτων και να διασφαλίζει την ευημερία του κοινού. Ένας από τους κύριους ρόλους της ΕΑΙ είναι η διαχείριση και προστασία του Εθνικού Πάρκου Snæfellsjökull και άλλων 115 προστατευόμενων περιοχών στην Ισλανδία. Σύμφωνα με τον νόμο περί προστασίας της φύσης, ένα Καταφύγιο Φύσης είναι μια περιοχή που προστατεύεται λόγω της σημασίας της για την άγρια ζωή (χλωρίδα και πανίδα) και το τοπίο. Η κύρια μέθοδος εργασίας της ΕΑΙ είναι η ομαδική εργασία και λειτουργεί καλά για τη διαμόρφωση της μελλοντικής πολιτικής της ΕΑΙ σε κάθε περίπτωση. Έχει περίπου 90 υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Ο Δήμος της Λουζάδας (Município de Lousada)

Ο Δήμος Lousada (ML) είναι μια τοπική δημόσια διοίκηση που διαχειρίζεται μια έκταση 95 km² με περίπου 50.000 κατοίκους. Αυτή η πυκνοκατοικημένη περιοχή, σε μια περιαστική περιοχή, αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξή της, την ποιότητα ζωής, τον αλφαριθμητικό του πληθυσμού και την ιδιότητα του πολίτη. Έτσι, η αποστολή του ML είναι να καθορίζει κατευθυντήριες στρατηγικές και να εκτελεί τις προκύπτουσες τοπικές πολιτικές μέσω μέτρων και προγραμμάτων σε διάφορους τομείς της αρμοδιότητάς μας, προάγοντας την ποιότητα ζωής όλων των πολιτών και εξασφαλίζοντας υψηλά πρότυπα ποιοτικών υπηρεσιών. Το έργο μας αποσκοπεί στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης με οφέλη και ευκαιρίες για όλους τους πολίτες μας, όσον αφορά το περιβάλλον, τον κοινωνικό και τον οικονομικό τομέα.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Associação BioLiving

Οι στόχοι αυτής της ΜΚΟ είναι, μεταξύ άλλων, η προώθηση της βιωσιμότητας μέσω της εμπλοκής στην περιβαλλοντική ιδιότητα του πολίτη και της συμμετοχής του κοινού για την προστασία της φύσης, με παράλληλη ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και προώθηση της ένταξης, της ειρήνης και της αλληλεγγύης, χρησιμοποιώντας την εκπαίδευση, τους φυσικούς πόρους και την προστασία της φύσης ως ερέθισμα. Το μοντέλο λειτουργίας της BioLiving επικεντρώνεται στην εγγύτητα με τις κοινότητες, τους δήμους, τα σχολεία, τις εταιρείες και άλλες ΜΚΟ. Πιστεύει ότι η συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τους πληθυσμούς διευκολύνει το διάλογο και την αναζήτηση λύσεων για την περιβαλλοντική εκπαίδευση και τη διατήρηση της φύσης και προωθεί αποτελεσματικότερα τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον τους για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

1. Συνοπτική παρουσίαση

Το παρόν έγγραφο πολιτικής συγκεντρώνει τα κύρια συμπεράσματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του έργου. Βασίζεται τόσο στα προφορικά όσο και στα γραπτά σχόλια που έλαβαν οι συμμετέχοντες (ηλικιωμένοι), το προσωπικό της τρίτης ηλικίας, οι εταίροι του έργου και όλοι οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς που συμμετείχαν κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων (όπως οργανώσεις εθελοντισμού και προστασίας της φύσης).

Στοχεύει στην παροχή μιας επισκόπησης των αποτελεσμάτων του έργου, η οποία είναι χρήσιμη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής ώστε να την ενσωματώσουν στις δραστηριότητες χάραξης πολιτικής τους. Πιο συγκεκριμένα, το έγγραφο πολιτικής εξηγεί τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίστηκαν και τις ευκαιρίες που εντοπίστηκαν από τους συμμετέχοντες και τα ενδιαφερόμενα μέρη που εμπλέκονται άμεσα και έμμεσα στο έργο. Με βάση αυτά, η ομάδα GREY4GREEN επεξεργάστηκε διάφορες συστάσεις πολιτικής, τόσο σε τοπικό όσο

και σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες θα μπορούσαν να είναι έγκυρες και εφαρμόσιμες σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, με τις κατάλληλες προσαρμογές.

Στην πραγματικότητα, παρόλο που το έργο πραγματοποιήθηκε σε διαφορετικά γεωγραφικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα (π.χ. Κύπρος, Δανία, Γαλλία, Ισλανδία και Πορτογαλία), οι αντιδράσεις και οι συμβουλές που ελήφθησαν ήταν συχνά παρόμοιες και κοινές μεταξύ των τοποθεσιών. Αυτό το έγγραφο πολιτικής ελπίζει να ενημερώσει και να συμβουλευτεί τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με το πώς να προωθήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την υιοθέτηση δραστηριοτήτων ενεργού γήρανσης στη φύση στις κοινότητές τους.

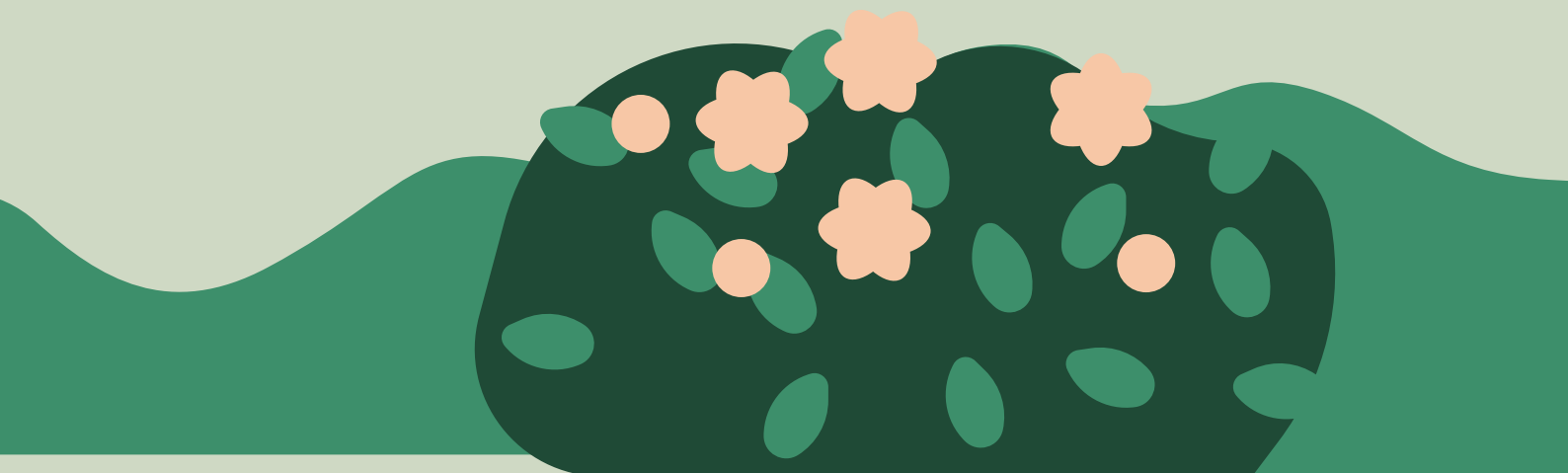
Λέξεις-κλειδιά: Ενσωμάτωση, προώθηση της ισότητας και της μη διάκρισης- Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ- Αξίες της ΕΕ.

Ερμηνευτικός περίπατος για την παρατήρηση της τοπικής βιοποικιλότητας στη Mata de Vilar (Lousada, Πορτογαλία)

2. Επισκόπηση για το σχέδιο GREY4GREEN (G4G)

2.1. Αιτιολόγηση

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα ποσοστά γεννήσεων μειώνονται και η μακροζωία αυξάνεται. Το ποσοστό των ατόμων 60+ αυξήθηκε από μόλις 8% (200 εκατομμύρια άτομα) το 1950 σε περίπου 11% (760 εκατομμύρια) το 2011 και αναμένεται να φτάσει το 22% (2 δισεκατομμύρια) μέχρι το 2050. Από οικονομική άποψη, το δημοσιονομικό κόστος που συνδέεται με τις συντάξεις, την υγειονομική περίθαλψη και τη μακροχρόνια φροντίδα αυξάνεται καθώς ο πληθυσμός συνεχίζει να γερνάει σημαντικά. Συνολικά, στην ΕΕ, το συνολικό κόστος της γήρανσης (δημόσιες δαπάνες) αναμένεται να αυξηθεί κατά 1,7% στο 26,7% του ΑΕΠ μεταξύ 2016 και 2070. Η πρόβλεψη είναι ότι μέχρι το 2050 οι ηλικίες άνω των 60 ετών θα ξεπερνούν το 30% του συνολικού πληθυσμού των ανεπτυγμένων χωρών - ένα ποσοστό που απειλεί όλα τα κοινωνικά συστήματα με υποβάθμιση, σύμφωνα με τους δημογραφικούς εμπειρογνώμονες. Στις χώρες αυτής της κοινοπραξίας, ο πληθυσμός >60 ετών είναι σημαντικός σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρώπης: Η Κύπρος 18,5% του πληθυσμού άνω των 60 ετών το 2017 έναντι 32,7% το 2050, η Πορτογαλία 27,9% έναντι 41,7%, η Ισλανδία 20,1% έναντι 30,6%.

Ταυτόχρονα, όλες οι χώρες αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικές προκλήσεις, οι οποίες, σε τοπικό επίπεδο, αντιμετωπίζονται περισσότερο από την τοπική διακυβέρνηση και

τα κινήματα πολιτών, παρά από τις εθνικές πολιτικές. Ορισμένες βόρειες χώρες, όπως η Σκωτία ή η Αγγλία, έχουν αναπτύξει μια κουλτούρα που θέλει τους ηλικιωμένους να βοηθούν τη φύση, για παράδειγμα μέσω μιας μακράς παράδοσης στην παρατήρηση πουλιών ή εντόμων. Αλλά οι ηλικιωμένοι από χώρες του Νότου, όπως η Πορτογαλία ή η Κύπρος, δεν είναι συνηθισμένοι σε τέτοιες συνεργασίες. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες των εταιρών και οι άμεσες επαφές που προέκυψαν με τους φορείς που εργάζονται άμεσα με τους ηλικιωμένους σε διάφορες χώρες (Δανία, Πορτογαλία, Ισλανδία) αποκάλυψαν ότι ο τομέας της τρίτης ηλικίας και οι ηλικιωμένοι θα ήθελαν να συμβάλουν στη διατήρηση της φύσης. Ο κύριος λόγος γι' αυτό είναι οι πολυάριθμες θετικές εισροές που επιφέρει η επαφή με τη φύση στην ψυχική και σωματική υγεία των ηλικιωμένων και επειδή ενισχύει την αυτονομία. Ωστόσο, τόσο οι ηλικιωμένοι όσο και το προσωπικό της τρίτης ηλικίας δήλωσαν ότι δεν διαθέτουν ικανότητες για την αντιμετώπιση δράσεων που σχετίζονται με τη φύση και την οργάνωση ασφαλών υπαίθριων δραστηριοτήτων.

Το πλαίσιο αυτό, σε συνδυασμό με την παγκόσμια περιβαλλοντική κρίση και τα προνόμια της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ, οδήγησε τους εταίρους να σχεδιάσουν ένα έργο με στόχο την προώθηση πολιτικών ενεργού γήρανσης που θα προσέφεραν προστιθέμενη αξία τόσο στα κοινωνικοοικονομικά συστήματα όσο και στο περιβάλλον, τόσο στους ηλικιωμένους όσο και στις κοινότητες.

Διαγενεακή δραστηριότητα παρατήρησης πουλιών στη Lousada, Πορτογαλία

2.2. Στόχοι

ΤΟ ΕΡΓΟ G4G ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ:

- Προώθηση της ενεργού γήρανσης μέσω εθελοντικών περιβαλλοντικών προγραμμάτων για ηλικιωμένους,
- Τη δυνατότητα στους εταίρους και το προσωπικό 3ης ηλικίας να ηγηθούν εθελοντικών περιβαλλοντικών προγραμμάτων για ηλικιωμένους,
- Ενδυνάμωση των ηλικιωμένων και όλων των δυνατοτήτων τους ως παραγωγικών πολιτών και φορέων αλλαγής,
- Δημιουργία βασικών ικανοτήτων και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στο προσωπικό τρίτης και τρίτης ηλικίας,
- Παραγωγή αποτελεσμάτων υψηλής ποιότητας για την ενθάρρυνση της εφαρμογής προγραμμάτων εθελοντισμού για ηλικιωμένους σε ολόκληρη την ΕΕ,
- Υποστήριξη για την κοινωνική ένταξη, την ενεργό γήρανση και τις πράσινες πολιτικές.

2.3. Κοινό-στόχος

ΤΟ GREY4GREEN ΣΤΟΧΕΥΣΕ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ:

1. Ηλικιωμένοι, δηλαδή πολίτες άνω των 60 ετών από τις κοινότητες των εταίρων ή/και άτομα που φοιτούν σε τοπικούς παιδικούς σταθμούς, λέσχες ή βρεφονηπιακούς σταθμούς,
2. Προσωπικό τρίτης ηλικίας, δηλαδή επαγγελματίες που εργάζονται με ηλικιωμένους, όπως εκπαιδευτές ενηλίκων, εμπυχωτές, κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτές, διευθυντές, ψυχολόγοι κ.λπ,
3. Εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη που θα συμμετάσχουν στο έργο, δηλαδή φορείς που σχετίζονται με τη διατήρηση της φύσης και/ή από τον τομέα της 3ης ηλικίας και φορείς χάραξης πολιτικής.

2.4. Μεθοδολογία

Το GREY4GREEN δημιούργησε μαθήματα κατάρτισης και διαπολιτισμικές ανταλλαγές τόσο για τους ηλικιωμένους όσο και για το προσωπικό που εργάζεται στον τομέα της τρίτης ηλικίας. Όλο το υλικό που προκύπτει από αυτές τις δραστηριότητες είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο στον ιστότοπο του έργου για τη βιωσιμότητα και την ανα-

παραγωγιμότητα του έργου.

Το 3^ο ηλικιακό προσωπικό έλαβε υψηλής ποιότητας κατάρτιση σχετικά με τη διατήρηση της φύσης, τις ανάγκες και τις ευκαιρίες της ενεργού γήρανσης, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική επιχειρηματικότητα, τη διαχείριση ανθρώπινων και άλλων πόρων, την υλικοτεχνική υποστήριξη, τις επικοινωνίες και άλλα συναφή θέματα. Αυτά τα μέλη του προσωπικού ανέπτυξαν ειδικές ικανότητες για την εφαρμογή ποιοτικών προγραμμάτων ενεργού γήρανσης, ενδυναμώθηκαν και έγιναν ικανά να προωθήσουν περαιτέρω την κοινωνική ένταξη, την περιβαλλοντική και κοινωνική δράση, συμβάλλοντας στην κοινωνική ενσωμάτωση των ηλικιωμένων, ενώ ταυτόχρονα ανέπτυξαν τις δικές τους δεξιότητες και ικανότητες ως εκπαιδευτές ενηλίκων (εδώ εννοείται η εκπαίδευση με την ευρεία και ενοποιητική έννοια).

Οι τελειόφοιτοι είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε πολιτιστικές ανταλλαγές και να ζήσουν πλήρεις και χαρούμενες εμπειρίες με συνομηλίκους τους από τη χώρα τους και από ένα εντελώς διαφορετικό πολιτιστικό και περιβαλλοντικό τοπίο. Η εμπειρία αυτή, εκτός από το αίσθημα ότι είναι ενεργοί και έγκυροι, ενίσχυσε το αίσθημα της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, συμβάλλοντας στην πλήρη ένταξή τους στη σύγχρονη κοινωνία. Επιπλέον, το GREY4GREEN εκπαίδευσε και ενδυνάμωσε τους ηλικιωμένους πολίτες να αναλάβουν δράση και να συμμετάσχουν στην Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ. Ο εθελοντισμός και η εργασιακή τους δύναμη συνέβαλαν στη βελτίωση των τοπικών καθηκόντων βιωσιμότητας, όπως η φροντίδα των χώρων πρασίνου, η μείωση των απορριμμάτων, η επαγρύπνηση κ.λπ.

ΤΟ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΕ 9 ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΡΟΕΣ:

ΠΕ1 - Έκθεση βέλτιστης πρακτικής

Μια έκθεση που συγκεντρώνει τις βέλτιστες πρακτικές και περιλαμβάνει τα αποτελέσματα νέων ερευνών και συζητήσεων που οργανώνονται με τους ηλικιωμένους, το προσωπικό της ενεργού γήρανσης και τους ενδιαφερόμενους φορείς, ιδίως μέσω του δικτύου κάθε εταίρου.

ΠΕ2- Διαδικτυακή πλατφόρμα και παρατηρητήριο

Ο δικτυακός τόπος του έργου περιλαμβάνει ένα αποθετήριο εγγράφων, πληροφορίες επικοινωνίας και χρηματοδότησης, τους στόχους, τα αποτελέσματα και τις εκροές του έργου, ένα περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης/εικονικής ανταλλαγής για τις ομάδες-στόχους μας, καθώς και ένα διαδικτυακό παρατηρητήριο περιβαλλοντικών έργων στα οποία συμμετέχουν ηλικιωμένοι ως βιτρίνα

επιτυχημένων περιπτώσεων προγραμμάτων πράσινης/ ενεργού γήρανσης σε κάθε χώρα-εταίρο.

ΠΕ3- Εγχειρίδιο για ηλικιωμένους εθελοντές στη φύση
Ένα εγχειρίδιο για ηλικιωμένους που θέλουν να συμμετάσχουν εθελοντικά σε προγράμματα προστασίας της φύσης, το οποίο πραγματεύεται σχετικά θέματα και παρέχει εκπαίδευση.

ΠΕ4- Ανώτεροι εθελοντές για τη φύση - Εγχειρίδιο εφαρμογής

Ένα εγχειρίδιο για τα μέλη του προσωπικού, τα οποία θέλουν να υλοποιήσουν με τάξη προγράμματα εθελοντισμού των ηλικιωμένων για τη διατήρηση της φύσης. Το παρόν εγχειρίδιο θα παρέχει έναν οδηγό βήμα προς βήμα, ο οποίος θα εξετάζει τα σχετικά θέματα.

ΠΕ5- Σεμινάριο κατάρτισης GREY4GREEN: Ενεργός γήρανση και διατήρηση της φύσης

Ένα σπονδυλωτό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ενεργό γήρανση σε προγράμματα διατήρησης της φύσης για την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων υψηλής αξίας από φορείς που εργάζονται με ηλικιωμένους.

ΠΕ6- Ηλικιωμένοι περιβαλλοντικός εθελοντισμός για προγράμματα Εκτελεστικό πακέτο

Ένα έτοιμο προς χρήση πακέτο τεκμηρίωσης για κάθε φορέα που επιθυμεί να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα εθελοντών μεγαλύτερης ηλικίας για τη διατήρηση της φύσης.

ΠΕ7 - Οπτικοακουστικό εκπαιδευτικό πακέτο

8 βίντεο που λειτουργούν ως υποστηρικτικό υλικό για την ένταξη των ηλικιωμένων.

ΠΕ8 – Policy paper: Unravelling the potential της ενεργού γήρανσης για τη διατήρηση της φύσης

Απευθυνόμενο στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής, το παρόν έγγραφο πολιτικής έχει ως στόχο να ενημερώσει και να εμπνεύσει βελτιώσεις στην πολιτική και την τοπική διακυβέρνηση.

ΠΕ9 - Αναφορά για μη ειδικούς

Μια έκθεση που παρουσιάζει τους στόχους, τα επιτεύγματα και τα συμπεράσματα του έργου με συμπυκνωμένο και προσιτό τρόπο για ευρεία διάδοση, συμπεριλαμβανομένων των μη ειδικών ακροατηρίων.

3 Ανταλλαγές κινητικότητας ηλικιωμένων

Ανταλλαγές κινητικότητας για ηλικιωμένους πολίτες με σκοπό να μάθουν για τη διατήρηση της φύσης, την προστασία του περιβάλλοντος, τη συμμετοχή στα κοινά, την

ιδιότητα του πολίτη, την ενεργό γήρανση και τον εθελοντισμό σε ένα πολυεθνικό πλαίσιο- αναπτύσσοντας επίσης τις κοινωνικές, γλωσσικές, πολιτικές και διαπολιτισμικές τους ικανότητες, ενδυναμώνοντας και ενισχύοντας την προσωπική τους ανάπτυξη.

5 σεμινάρια για την ενεργό γήρανση και τη διατήρηση της φύσης + 1 διεθνές τελικό συνέδριο

Ανοικτά σεμινάρια στις χώρες των πέντε εταίρων με θέμα τη συμβολή των ηλικιωμένων στη διατήρηση της φύσης και την ανάγκη για ενεργό γήρανση, όπου παρουσιάζεται και συζητείται το έργο και το σύνολο των πόρων, των οφελών, των αποτελεσμάτων και των ευκαιριών του. Στο τελικό διεθνές συνέδριο θα παρουσιαστούν επίσης τα αποτελέσματα και θα εξαχθούν συμπεράσματα για το έργο.

2.5. Επιπτώσεις

Το GREY4GREEN αναμένεται να προκαλέσει σημαντικό αντίκτυπο σε διάφορα επίπεδα και σε όλα τα κοινά-στόχους του.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ που συμμετέχουν άμεσα Έμμεσα στο έργο για να έχουν μια εμπλουτισμένη και μακροχρόνια εμπειρία. Το πρόγραμμα τους επέτρεψε να αναπτύξουν μια σειρά από ικανότητες και προσωπικές δεξιότητες: γνώσεις σχετικά με τις φυσικές αξίες, τον ατομικό ρόλο και τη σημασία του κάθε ατόμου στη συμβολή του σε ένα καλύτερο περιβάλλον, να βελτιώσουν τις γλωσσικές, διαπολιτισμικές και διαπροσωπικές τους ικανότητες, να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και ευτυχία. Χάρη στις ανταλλαγές, συνάντησαν αλλοδαπούς συνομηλικούς, συζήτησαν για τον εθελοντισμό και τα κίνητρα, γεγονός που επέτρεψε την αναβάθμιση της αίσθησης του ανήκειν, την καταπολέμηση των προκαταλήψεων και την προώθηση της αποδοχής της διαφορετικότητας, προωθώντας έτσι τις κοινές αξίες της ΕΕ.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ 3ης ΗΛΙΚΙΑΣ

εκπαιδεύτηκε για συγκεκριμένες ανάγκες μέσω καινοτόμων και προσαρμοσμένων τεχνικών για την απόκτηση βασικών ικανοτήτων για την προώθηση της κοινωνικοεκπαιδευτικής και προσωπικής ανάπτυξης των ηλικιωμένων. Υιοθετήθηκε μια διαδικασία δια βίου μάθησης, η οποία τους επέτρεψε να παραδώσουν ανεξάρτητα την κατάρτιση στους συναδέλφους τους στο μέλλον, αυξάνοντας περαιτέρω τον αριθμό των ατόμων που ασχολούνται με το θέμα της ενεργού γήρανσης. Δεδομένου ότι η κατάρτιση ήταν διαπολιτισμική και πολυεθνική, και αυτή η ομάδα

3. Μαθήματα που διδάχθηκαν

επαγγελματιών βίωσε και μοιράστηκε τις αξίες της ΕΕ, γιορτάζοντας τη διαφορετικότητα και προωθώντας την ανεκτικότητα.

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ απέκτησαν προνομακική πρόσβαση σε ένα σύνολο πηγών υψηλής ποιότητας, τεκμηριωμένων ερευνών και συστάσεων πολιτικής με μεγάλη χρησιμότητα για τις καθημερινές τους ευθύνες. Για παράδειγμα, οι δήμοι και οι ΜΚΟ διαθέτουν τώρα έναν βήμα προς βήμα οδηγό και ένα εκτελεστικό πακέτο για την εύκολη εφαρμογή ενός προγράμματος εθελοντισμού, με την ανάλυση κινδύνου να έχει ήδη αναληφθεί. Οι φορείς διακυβέρνησης μπορούν να χρησιμοποιούν και να προσαρμόζουν τις συστάσεις πολιτικής και να συγκεντρώνουν υποστήριξη και στοιχεία για την άσκηση πίεσης στα θέματα που εξετάζονται. Η πραγματική εφαρμογή προγραμμάτων εθελοντισμού 'Η η υιοθέτηση πολιτικών φιλικότερων προς τους ηλικιωμένους και το περιβάλλον θα έχει τεράστιες επιπτώσεις τόσο σε κοινωνικό όσο και σε περιβαλλοντικό επίπεδο.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ που ζουν κοντά στους εταίρους και το ευρύ διαδικτυακό κοινό του έργου αναμένεται επίσης να επωφεληθούν σε μεγάλο βαθμό από τα πορίσματα και τα αποτελέσματα του έργου. Πρώτον, μπορούν να αποκτήσουν μεγαλύτερη επίγνωση και συνείδηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων και των πιθανών λύσεων. Το έργο αποσκοπεί στην αύξηση του αισθήματος ευθύνης του κοινού απέναντι στη φύση και την κοινωνία, με άλλα λόγια, των αξιών του ευρωπαϊού πολίτη. Όλοι οι πόροι είναι ελεύθερα διαθέσιμοι για διαβούλευση, υιοθέτηση και αναπαραγωγή, με τα αναμενόμενα - όπως έχει ήδη εξηγηθεί - οφέλη για όλους. Αναμένεται ότι το έργο θα έχει πραγματικό, αποτελεσματικό αντίκτυπο σε ολόκληρη την Ευρώπη, ικανοποιώντας τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2030 και της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ για την ενσωμάτωση της κοινωνικής ένταξης και της βελτίωσης των βασικών περιβαλλοντικών γνώσεων σε μια στρατηγική για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Το GREY4GREEN είναι ένα διατομεακό έργο, το οποίο αντιμετωπίζει πιεστικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, τα οποία βρίσκονται στο επίκεντρο της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ και των στόχων προτεραιότητας του προγράμματος Erasmus+. Το έργο GREY4GREEN έχει μεγάλες δυνατότητες να επιτύχει σημαντικό αντίκτυπο σε διάφορα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό) σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα και, ως εκ τούτου, γενικά σε επίπεδο ΕΕ. Υπό αυτή την έννοια, το έργο συμβάλλει 1) στην κοινωνική ένταξη των ηλικιωμένων, 2) στη διάδοση των ευρωπαϊκών

Διασυνοριακή εθελοντική φύτευση αυτοφυών ειδών (Lousada, Πορτογαλία)

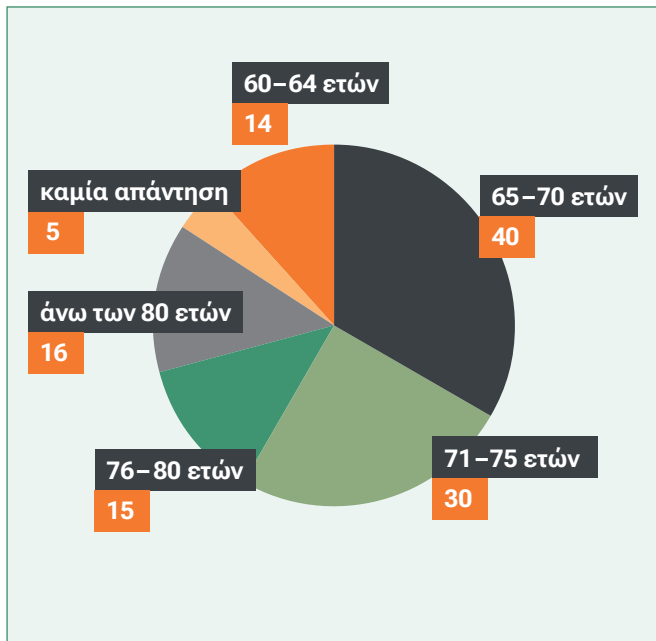
αξιών του ενεργού πολίτη, 3) στην παροχή μαθησιακών πόρων υψηλής ποιότητας, 4) στην απόκτηση αναγκαίων δεξιοτήτων μεταξύ των ηλικιωμένων και του προσωπικού που τους υποστηρίζει, 5) στην εφαρμογή προγραμμάτων πράσινου εθελοντισμού και 6) στην ανάπτυξη γλωσσικών και ψηφιακών δεξιοτήτων σε σημαντικό αριθμό ατόμων.

3.1. Η φωνή των ηλικιωμένων

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Οι ακόλουθες πληροφορίες είναι το αποτέλεσμα μιας έρευνας που διεξήχθη μεταξύ των ηλικιωμένων της Δανίας (24 απαντήσεις), της Ισλανδίας (18) και της Πορτογαλίας (78), σε σύνολο **120 ερωτηθέντων**. Οι περισσότεροι από αυτούς (40 ερωτηθέντες) ήταν ηλικίας 65-70 ετών, ακολουθούμενοι από 71-75 ετών (30), άνω των 80 ετών (16), 76-80 ετών (15) και 60-64 ετών (14). 5 άτομα δεν απάντησαν για την ηλικία τους. Συλλέξαμε απαντήσεις από 93 γυναίκες (εκ των οποίων 70 συνταξιούχοι και 23 μη συνταξιούχοι) και 27 άνδρες (19 συνταξιούχοι και 8 μη

συνταξιούχοι). Οι περισσότεροι από τους ηλικιωμένους που ερωτήθηκαν κατοικούν στην ύπαιθρο (76 από αυτούς), ενώ 28 σε πόλη 100.000-500.000 κατοίκων, 7 άτομα σε μικρότερες πόλεις 10.000-100.000, 3 σε χωριά 5.000-10.000 κατοίκων, άλλοι 3 σε μικρούς δήμους 800-1.000 κατοίκων και οι τελευταίοι 3 σε μεγάλες πόλεις άνω των 500.000 κατοίκων. 54 είναι ενεργοί εθελοντές, 24 έχουν εργαστεί εθελοντικά τουλάχιστον μία φορά, 42 δεν έχουν εργαστεί ποτέ στο παρελθόν. Οι ερωτήσεις αφορούσαν τη γνώμη και τις γνώσεις τους σχετικά με το περιβάλλον, τον εθελοντισμό και την πολιτική κατάσταση στις αντίστοιχες χώρες τους. Ο αριθμός των απαντήσεων εμφανίζεται πάντα, όταν δεν φτάνει το σύνολο των 120, σημαίνει ότι οι απαντήσεις που λείπουν δεν καταμετρήθηκαν και δεν αναφέρθηκαν.

↑ **Εικόνα 1.** Αριθμός ερωτηθέντων ανά ηλικιακό φάσμα

Φύλο	Συνταξιούχοι	Δεν έχουν συνταξιοδοτηθεί	Σύνολο
Γυναίκες	70	23	93
Άνδρες	19	8	27

↑ **Πίνακας 1.** Σύθεση των ερωτηθέντων ανά φύλο

Τόπος κατοικίας	Αριθμός ερωτηθέντων
Εξοχή	76
Μικροί δήμοι (800-1.000)	3
Χωριά (5.000-10.000)	3
Μικρές πόλεις (10.000-100.000)	7
Μεγάλες πόλεις (100.000-500.000)	28
Πόλεις άνω των 500.000 κατοίκων	3

↑ **Πίνακας 2.** Τόπος κατοικίας των ερωτηθέντων

3.1.1. Για το περιβάλλον

Και στις 3 χώρες μελέτης, οι περισσότεροι ηλικιωμένοι δήλωσαν ότι δίνουν μεγάλη σημασία και ενδιαφέρονται για περιβαλλοντικά θέματα: 56 από αυτούς βαθμολόγησαν το μέγιστο επίπεδο σπουδαιότητας (5/5 ξεκινά), 35 ψήφισαν 4/5, 17 ψήφισαν 3/5 και μόνο 12 από αυτούς απάντησαν 2/5 ή 1/5.

- ★★★★★ → 56 ψήφοι
- ★★★★ → 35 ψήφοι
- ★★★ → 17 ψήφοι
- ★★ ή ★ → 12 ψήφοι

83 από αυτούς δήλωσαν ότι θα ήθελαν να προσφέρουν εθελοντική εργασία ειδικά για το περιβάλλον, ενώ 37 από αυτούς δεν θα ήθελαν. Οι λόγοι που οδήγησαν όσους δήλωσαν ότι δεν είναι πρόθυμοι να προσφέρουν εθελοντική εργασία συνδέονται κυρίως με **προβλήματα υγείας και σωματικά όρια** (36), σε συνδυασμό με την έλλειψη **χρόνου και ενέργειας** (10). Είναι ενδιαφέρον ότι 6 απάντησαν στο **την έλλειψη γνώσεων** σχετικά με τη χλωρίδα και την πανίδα και την έλλειψη αυτοπεποίθησης σχετικά με τον τρόπο εκτέλεσης δραστηριοτήτων διατήρησης της φύσης, κάτι στο οποίο ακριβώς στοχεύει

να συμβάλει το G4G. Επιπλέον, πολλοί (10) τόνισαν την ανάγκη μεγαλύτερης κυβερνητικής υποστήριξης στις δημόσιες μεταφορές και στη χρηματοδότηση και στην αναγνώριση της αξίας της δραστηριότητας. Ενώ 11 ανέφεραν την απουσία κλίσης ή ενδιαφέροντος για το περιβάλλον, είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι 18 απάντησαν ότι **τίποτα δεν θα τους εμπόδιζε** να ασχοληθούν εθελοντικά με την προστασία της φύσης.

↑ **Εικόνα 2.** Λόγοι για τους οποίους οι ερωτηθέντες είναι/θα ήταν να μην είναι πρόθυμοι να εργαστούν εθελοντικά για την προστασία της φύσης

Αντιθέτως, μεταξύ των κύριων κινήτρων για εθελοντισμό οι ερωτηθέντες ανέδειξαν τις ευκαιρίες κοινωνικοποίησης (14) και την πειθώ που μπορούν να ασκήσουν οι συνομήλικοι. Η ανάγκη και η φροντίδα να δράσουν για την προστασία της φύσης παρέμεινε κυρίαρχη με 39 αναφορές, μαζί με τη φροντίδα για έναν καλύτερο κόσμο και τις μελλοντικές γενιές (4) και τη δυνατότητα επαφής με τη φύση (3) και τη νεολαία (2).

↑ **Εικόνα 3.** Λόγοι για τους οποίους οι ερωτηθέντες είναι/θα ήταν πρόθυμοι να εργαστούν εθελοντικά για την προστασία της φύσης

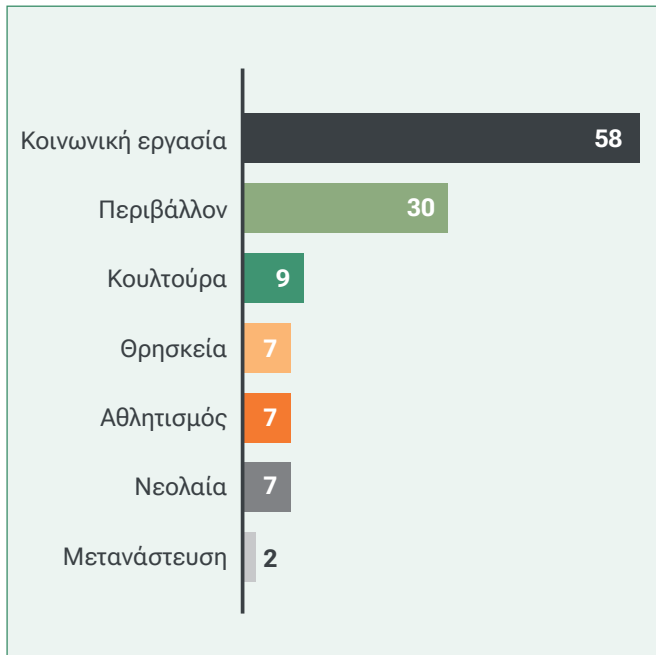
Ορισμένοι από αυτούς (2) γνώριζαν ήδη τις θετικές επιπτώσεις αυτών των δραστηριοτήτων στην ευημερία τους, αλλά 4 ανέφεραν την ανάγκη για καλά οργανωμένες, ενδιαφέρουσες ευκαιρίες. 9 άτομα υπογράμμισαν την ανάγκη η κυβέρνηση να προωθήσει τέτοιες ευκαιρίες μέσω της **ενημέρωσης του πληθυσμού με λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις ίδιες τις δραστηριότητες και τα οφέλη** που αυτές αποφέρουν στους εθελοντές, την περιβάλλουσα κοινότητα και το περιβάλλον. Άλλοι 9 υπογράμμισαν **επίσης την ανάγκη η κυβέρνηση να είναι υποστηρικτική, αναγνωρίζοντας την αξία αυτών των δραστηριοτήτων και των ανθρώπων** που τις εκτελούν, παρέχοντας χρηματοδότηση και υλικοτεχνική υποστήριξη (π.χ. δημόσια συγκοινωνία).

3.1.2. Σχετικά με τον εθελοντισμό

ΑΝ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΤΕ ΕΝΑ ΠΕΔΙΟ ΓΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ, ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΗΤΑΝ;

Οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι ο προτιμώμενος τομέας εθελοντισμού είναι η κοινωνική εργασία (58 απαντήσεις). Ωστόσο, ο δεύτερος πιο συχνά αναφερόμενος τομέας είναι η προστασία του περιβάλλοντος (30), γεγονός που αποδεικνύει την εγκυρότητα και τη συνάφεια του έργου G4G. Οι λιγότερο προτιμώμενοι τομείς εθελοντισμού είναι ο πολιτισμός, η θρησκεία, ο αθλητισμός, η νεολαία και η

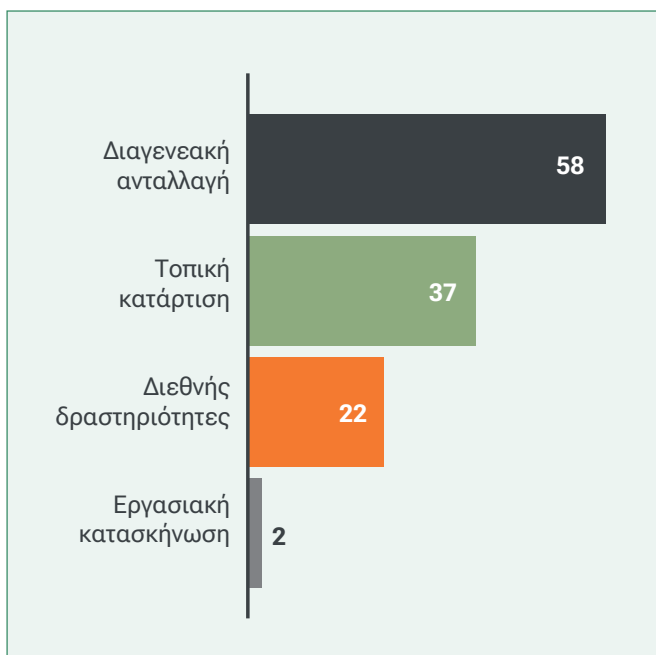
μετανάστευση (9, 7, 7, 7, 2 αντίστοιχα).

↑ **Εικόνα4.** Ο προτιμώμενος τομέας εθελοντισμού των ηλικιωμένων

ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΣΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ, ΘΑ ΣΑΣ ΕΝΔΙΕΦΕΡΕ;

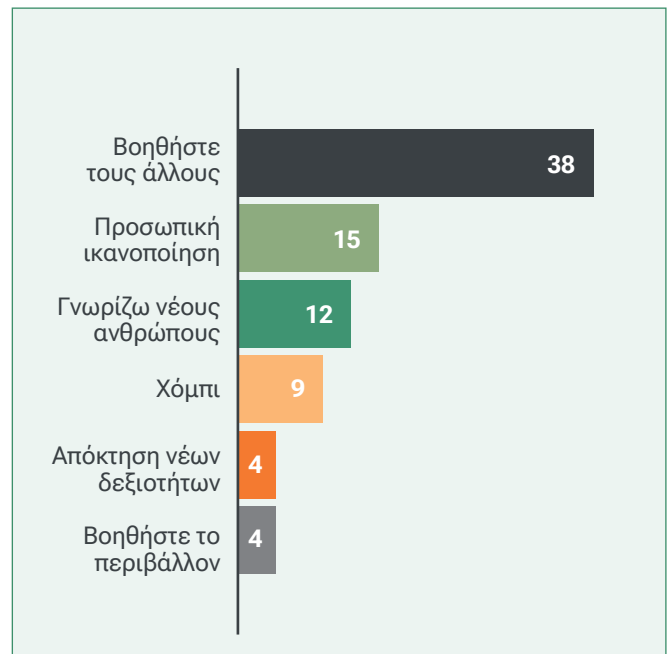
Οι ηλικιωμένοι ενδιαφέρονται σαφώς για την επαφή με παιδιά και νέους (58 ψήφοι), καθώς και για τα ταξίδια και/ή τη γνωριμία με ανθρώπους διαφορετικών εθνικοτήτων (22). Ένας εντυπωσιακός αριθμός από αυτούς (37) τονίζει την εκτίμησή τους για τις τοπικές εκπαιδεύσεις και τις κατασκηνώσεις εργασίας (2), επιβεβαιώνοντας για άλλη μια φορά την ανάγκη και τη βούλησή τους να εκπαιδευτούν στο θέμα των εθελοντικών δραστηριοτήτων.

↑ **Εικόνα5.** Οι ευκαιρίες που προτιμούν οι ηλικιωμένοι από τον εθελοντισμό

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΝΕΙΣ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ;

Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους οι ηλικιωμένοι εργάζονται εθελοντικά είναι για να βοηθήσουν τους άλλους (38 ψήφοι). Ένας δεύτερος λόγος που εξέφρασαν είναι η προσωπική ικανοποίηση (15) ή η γνωριμία με νέους ανθρώπους (12), αποδεικνύοντας ότι η κοινωνικοποίηση είναι επίσης πολύ σημαντική, εκτός από τη διάθεση να είναι χρήσιμοι για την κοινότητα. Για λίγους από αυτούς (9) είναι ένα χόμπι για να απολαμβάνουν τον ελεύθερο χρόνο τους. Ένας μικρότερος αριθμός από αυτούς (4 και 4) δήλωσε ότι το κάνει για να αποκτήσει νέες δεξιότητες ή να βοηθήσει το περιβάλλον.

↑ **Εικόνα6.** Ο κύριος λόγος εθελοντισμού των ηλικιωμένων

Διαγενεακή δραστηριότητα σχετικά με τις βιώσιμες πόλεις με τη χρήση Τουβλάκια LEGO σε ένα σχολείο στη Lousada της Πορτογαλίας

ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΤΟΜΕΑ ΕΧΟΥΝ ΠΡΟΣΦΕΡΘΗΚΑΤΕ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ;

Σε σύγκριση με τον τομέα εθελοντισμού που προτιμούν, όσον αφορά τις εθελοντικές δραστηριότητες που υλοποιούν συγκεκριμένα οι ηλικιωμένοι, αποδείχθηκε ότι δραστηριοποιούνται τόσο στην προστασία του περιβάλλοντος όσο και στην κοινωνική εργασία και την υγειονομική περίθαλψη. Στην πραγματικότητα, ο αριθμός των ατόμων που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος (προστασία της άγριας ζωής, αγροτικές εργασίες, διάσωση ζώων, κλιματική αλλαγή κ.λπ.) (23) είναι ίδιος με εκείνον των ατόμων που δραστηριοποιούνται στην υγειονομική περίθαλψη (φροντίδα ηλικιωμένων, συμβουλευτική κ.λπ.) και ελαφρώς υψηλότερος από εκείνον της κοινωνικής εργασίας (διδασκαλία, αλληλεπίδραση με παιδιά και νέους, κοινοτική ανάπτυξη κ.λπ.) (21). Ο ελεύθερος χρόνος, ο αθλητισμός και ο πολιτισμός κατέγραψαν χαμηλότερους αριθμούς (6 και 3).

↑ **Εικόνα 7.** Κύριος τομέας εθελοντισμού των ηλικιωμένων

ΠΟΙΑ ΗΤΑΝ Η ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΣΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΩΣ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ;

Οι περιβαλλοντικές δραστηριότητες (δενδροφύτευση, έργα σχετικά με τη διατήρηση της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, προστασία του περιβάλλοντος, κηπουρική, επισκέψεις σε πάρκα κ.λπ.) έλαβαν το υψηλότερο επίπεδο εκτίμησης (17 απαντήσεις). Αποδεικνύοντας ότι, αν και μπορεί να μην είναι η πρώτη επιλογή των ηλικιωμένων όταν τρωτότησε το τι θα προτιμούσαν να κάνουν ως εθελοντές (βλ. την πρώτη ερώτηση αυτής της ενότητας), όταν τοεμπλέκεται σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες, οι ηλικιωμένοι τις προτιμούν έντονα. Μάλιστα, οι δραστηριότητες αυτές τελικά ξεπερνούν ακόμη και την κοινωνική εργασία (ενασχόληση με ευάλωτες ομάδες, κοινωνικοί επιχειρηματίες...) (12 απαντήσεις), κάτι που

οι ηλικιωμένοι δήλωσαν ότι θεωρητικά προτιμούν να κάνουν. Παρόμοια με τη βοήθεια προς την κοινότητα, οι ηλικιωμένοι απολαμβάνουν επίσης ψυχαγωγικές δραστηριότητες (ψυχαγωγία, θέατρο, αθλητισμός, χειροτεχνία...) (10) και δραστηριοποιούνται στην οργάνωση και εκτέλεση πρακτικών εργασιών που σχετίζονται με τη δράση για το κλίμα, με στόχο επίσης να εμπνεύσουν άλλους ανθρώπους να συμμετάσχουν (10). Τα δεδομένα αυτά είναι πολύ ελπιδοφόρα και ενδεικτικά της σημασίας και του αντίκτυπου του έργου G4G: Δείχνει ότι οι ηλικιωμένοι θέλουν να συμμετέχουν περισσότερο στη δράση για το κλίμα και την προστασία του περιβάλλοντος επί του παρόντος και στην πλησιέστερη κοινότητά τους. Επιπλέον, η κοινωνικοποίηση (9), η παροχή βοήθειας σε άλλους ηλικιωμένους (7), η συμμετοχή σε δραστηριότητες με παιδιά και νέους (7), αναφέρονται επίσης ως αγαπημένες δραστηριότητες. Αυτό δείχνει ότι η κοινωνικοποίηση και η επαφή με άλλους ανθρώπους (της ίδιας ή διαφορετικής ηλικίας) είναι μια σημαντική πτυχή για τους ηλικιωμένους, κάτι που αναζητούν εάν/όταν προσφέρουν εθελοντική εργασία. Λίγοι άνθρωποι (3) ανέφεραν επίσης τη θέλησή τους να διδάξουν, μεταδίδοντας στις νεότερες γενιές σχετικές εμπειρικές γνώσεις σχετικά με την παρελθούσα κατάσταση της φύσης και του περιβάλλοντος.

↑ **Σχήμα 8.** Οι αγαπημένες δραστηριότητες εθελοντισμού των ηλικιωμένων

ΒΡΗΚΑΤΕ ΚΑΠΟΙΟ ΕΜΠΟΔΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕΤΕ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ ΣΑΣ; ΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΙΕΣ;

74 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν βλέπουν κανένα εμπόδιο στον εθελοντισμό, ενώ 2 δήλωσαν ότι η ατομική κατάσταση της υγείας μπορεί να αποτελεί εμπόδιο.

ΑΠΟ ΤΟ 1 ΕΩΣ ΤΟ 5, ΠΟΣΟ ΕΧΕΙ Η ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΥΝΕΒΑΛΕ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΑΣ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΑ

ΕΥΗΜΕΡΙΑ;

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες (48 άτομα) χαρακτήρισαν τη συμβολή του εθελοντισμού στην προσωπική τους ζωή ως πολύ υψηλή (5/5) και μόνο 4 άτομα δήλωσαν ότι είναι χαμηλή. Άλλα 16 και 11 άτομα το βαθμολόγησαν με 4/5 και 3/5 αντίστοιχα.

- ★★★★★ → 48 ψήφοι
- ★★★★ → 16 ψήφοι
- ★★★ → 11 ψήφοι
- ★★ ή ★ → 4 ψήφοι

ΠΟΙΕΣ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕ;

Όταν ερωτήθηκαν για το ποιες δραστηριότητες θα ήθελαν να υλοποιήσουν στο πλαίσιο του εθελοντισμού, 74 άτομα ανέφεραν δραστηριότητες που σχετίζονται με τη φύση, όπως ο καθαρισμός παραλιών/δασών/εθνικών πάρκων, η αποκατάσταση μονοπατιών, η δενδροφύτευση, η διατήρηση της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, η παρακολούθηση ποταμών, η αναγεννητική γεωργία κ.λπ. Ένας μεγάλος αριθμός ατόμων (39) επιθυμεί επίσης να διεξάγει δραστηριότητες μεταξύ των γενεών. Ο ακτιβισμός και ο διάλογος (γράφοντας αναρτήσεις, δείχνοντας το παράδειγμα, διδάσκοντας, εκπροσωπώντας μια δραστηριότητα/αιτία/οργάνωση) αναφέρθηκε από λιγότερα άτομα (4) σε αυτή την περίπτωση.

↑ **Εικόνα 9.** Δραστηριότητες που οι ηλικιωμένοι θα ήθελαν να υλοποιήσουν

3.1.3. Σχετικά με την πολιτική / θεσμική στήριξη του εθελοντισμού

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ Η ΧΩΡΑ ΣΑΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΣΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΣΟΥ;

Παρόλο που η πλειονότητα (62) των ηλικιωμένων δήλωσε ότι η χώρα καταγωγής τους διευκολύνει τον εθελοντισμό στην ηλικία τους, 33 άτομα δεν γνώριζαν και 25 δήλωσαν όχι. Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη καλύτερης ενημέρωσης της κοινωνίας (και ιδιαίτερα των ηλικιωμένων) σχετικά με τις ευκαιρίες εθελοντισμού και τις υπηρεσίες που τους προσφέρει η χώρα. Επιπλέον, το ποσοστό των ατόμων που δήλωσαν ότι η χώρα τους δεν διευκολύνει τον εθελοντισμό αναδεικνύει τις πολυάριθμες προκλήσεις και τα κενά που πρέπει να αντιμετωπιστούν από τις διάφορες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, τα οποία θα συζητηθούν στο κεφάλαιο "4. Recommendations" της παρούσας έκθεσης.

- 62 ΝΑΙ
- 33 ΔΕΝ ΓΝΟΡΙΖΩ
- 25 ΟΧΙ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ/ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΣΑΣ ΓΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ ΜΕΤ'Α ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ;

49 άτομα δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν κανένα πολιτικό/οικονομικό/κοινωνικό κίνητρο στη χώρα τους για εθελοντισμό μετά τη συνταξιοδότηση και σχεδόν ο ίδιος αριθμός (48) δήλωσε όχι. Αυτό επισημαίνει για άλλη μια φορά την ανάγκη για καλύτερη ενημέρωση και υποστήριξη από πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις σχετικά με τον εθελοντισμό και τις δραστηριότητες για τη συμμετοχή των ηλικιωμένων σε αυτόν. 23 άτομα απάντησαν ότι υπάρχουν τέτοια κίνητρα.

- 23 ΝΑΙ
- 49 ΔΕΝ ΓΝΟΡΙΖΩ
- 48 ΟΧΙ

ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ, ΤΙ ΘΑ ΧΡΕΙΑΖΟΣΑΣΤΑΝ ΝΑ ΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣΣ;

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες (34) συμφώνησαν ότι τα οικονομικά κίνητρα και η παρουσία κοντινών/τοπικών ευκαιριών (30) είναι οι πιο απαραίτητες πτυχές που θα ήθελαν να λάβουν από την κυβέρνηση ως υποστήριξη για τον εθελοντισμό. Οι κοινωνικές παροχές και η υλικοτεχνική υποστήριξη/ διευκολύνσεις (όπως μια οργανωμένη υπηρεσία μεταφοράς, προσωπικό τρίτης ηλικίας κ.λπ.) που προσφέρονται για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων είναι επίσης πολύ σημαντικές (με 24 και 21 άτομα να τις αναφέρουν αντίστοιχα). Μόνο 1 άτομο υπογράμμισε την ανάγκη να εκπαιδευτεί σχετικά με τη δραστηριότητα στη συγκεκριμένη ερώτηση, αλλά - όπως αναφέρεται στην παρούσα έκθεση - πολλοί ερωτηθέντες συμφώνησαν στην ανάγκη να λάβουν περισσότερη προετοιμασία και γνώση σχετικά με τις εθελοντικές δραστηριότητες στις οποίες θα συμμετάσχουν.

↑ **Εικόνα 10.** Τι πιστεύουν οι ηλικιωμένοι ότι χρειάζεται να προσφέρουν εθελοντικά στην κοινότητα

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΝΑ ΣΤΗΡΙΞΟΥΝ ΝΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕΤΕ Η ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΤΕ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ;

Αύξηση της ευαισθητοποίησης, καλύτερη διάδοση και πληροφόρηση. Όπως προέκυψε και στις άλλες ερωτήσεις, οι περισσότεροι ερωτηθέντες (29) τόνισαν ότι τα τοπικά ιδρύματα θα πρέπει να εργαστούν περισσότερο για την ευαισθητοποίηση και την καλύτερη διάδοση και πληροφόρηση σχετικά με τα εθελοντικά σχέδια/δραστηριότητες/ευκαιρίες. Το πιο σημαντικό είναι ότι οι ηλικιωμένοι τόνισαν τη σημασία της διαφήμισης των ιδιαιτεροτήτων και των αναγκών που πρόκειται να αντιμετωπίσει ο εθελοντής, των ειδικών δεξιοτήτων που απαιτούνται από τον εθελοντή και των οφελών που

πρόκειται να αποκομίσει ο τελευταίος. Η πραγματοποίηση προκαταρκτικών εκπαιδεύσεων σχετικά με τις δραστηριότητες που πρέπει να εκτελεστούν θα ήταν η βέλτιστη λύση.

Παροχή χρηματοδότησης και κινήτρων. Ένας άλλος μεγάλος αριθμός ηλικιωμένων (21) ανέφερε ότι η χρηματοδότηση και τα οικονομικά κίνητρα (όπως επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικές δεξαμενές κ.λπ.) θα ήταν το κλειδί για την ενθάρρυνσή τους να προσφέρουν εθελοντική εργασία.

Εκτιμήστε το δυναμικό των ηλικιωμένων. Πολλοί ηλικιωμένοι (16) δηλώνουν ότι εξακολουθούν να έχουν ενέργεια και πόρους για να είναι δραστήριοι. Θα ήθελαν να εκτιμηθούν για αυτό το δυναμικό. Επιπλέον, ζητούν να συμπεριληφθούν στον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων και στο σχεδιασμό των ευκαιριών εθελοντισμού, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός τους και να γίνουν πιο κατάλληλες ευκαιρίες γι' αυτούς.

Παροχή υλικοτεχνικής και τεχνικής υποστήριξης. Πολλοί ηλικιωμένοι (16) αποτρέπονται από τον εθελοντισμό επειδή αισθάνονται έλλειψη υλικοτεχνικής και τεχνικής υποστήριξης. Η παροχή διαχειριστών έργων, προσωπικών βοηθών, μέσων μεταφοράς και κατάλληλων χώρων και εγκαταστάσεων θα αποτελούσε σημαντικό κίνητρο για τη συμμετοχή τους στον εθελοντισμό.

Εργασία για συμπράξεις και συνεργασίες. Επτά ηλικιωμένοι πιστεύουν ότι η καλύτερη σύμπραξη και συνεργασία μεταξύ

Τοποθέτηση φωλιάς πουλιών στην αυλή ενός ηλικιωμένου στην Lou-sada, Πορτογαλία

των μερών που εμπλέκονται στις δραστηριότητες εθελοντισμού (π.χ. δημόσιοι φορείς, κοινωνικοί/πολιτικοί φορείς, επαγγελματίες κ.λπ.) θα μπορούσε να βελτιώσει την ποιότητα και την ποσότητα των δραστηριοτήτων αυτών. Για παράδειγμα, πρότειναν συνεργασίες μεταξύ δημόσιων φορέων και ιδρυμάτων που εργάζονται με παιδιά για διαγενεακές ανταλλαγές, ή με ιδιωτικά ιδρύματα κοινωνικής αλληλεγγύης, και πολλά άλλα για διαφόρων ειδών δραστηριότητες.

Παροχή ευκαιριών κοινωνικοποίησης και δικτύωσης.

Οι ηλικιωμένοι αποδείχθηκε ότι είναι πρόθυμοι και ικανοποιημένοι με τον εθελοντισμό λόγω των ευκαιριών κοινωνικοποίησης και δικτύωσης που προσφέρει. Πέντε από αυτούς πρότειναν ότι η παροχή φυσικών χώρων συνάντησης θα ήταν το πρώτο σχετικό βήμα που θα βοηθούσε στη δημιουργία μιας κοινότητας ομοϊδεατών).

3.2. Του έργου η φωνή των εταίρων

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΟ ΓΗΡΑΝΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΦΥΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ;

Η ηλικία συνταξιοδότησης αυξάνεται, αντανακλώντας δημογραφικές αλλαγές και αλλαγές πολιτικής.

Έλλειψη ευκαιριών για τους ηλικιωμένους στην απασχόληση, τον εθελοντισμό και τη δια βίου μάθηση. Όταν υπάρχουν, οι ευκαιρίες είναι λίγες. Η περιορίζονται στις πόλεις και στους κοινωνικούς θεσμούς.

Έλλειψη γνώσης των διαθέσιμων ευκαιριών και οργανισμών.

Γεωγραφικοί περιορισμοί για τα άτομα που ζουν σε πιο απομονωμένες ή σε αστικές περιοχές, τα οποία δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε προγράμματα που συνδυάζουν την ενεργό γήρανση και τη διατήρηση της φύσης. Η επικεντρώνονται σε ένα από τα δύο.

Κοινωνικοί περιορισμοί που συνδέονται με τον ηλικιακό ρατσισμό και την περιορισμένη ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις ικανότητες των ηλικιωμένων.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΣΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΩΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ;

Ιστορικές και εμπειρικές γνώσεις τις οποίες οι ηλικιωμένοι μπορούν να μοιραστούν με τις νεότερες γενιές (δημιουργώντας ευκαιρίες για ανταλλαγές μεταξύ των γενεών), ιδίως όσον αφορά τις αλλαγές στις γεωργικές πρακτικές και μεθόδους (π.χ. χρήση ζιζανιοκτόνων και φυτοφαρμάκων, καταλληλότερη εποχή για τις καλλιέργειες κ.λπ.). Μπορούν επίσης να το χρησιμοποιήσουν

Μια ομάδα εθελοντών εργάζεται σε μονοπάτια στο Ásbyrgi (Ισλανδία)

για να βοηθήσουν στην καταγραφή και παρακολούθηση της βιοποικιλότητας (νέα και παλαιά είδη, γεγονότα που προκάλεσαν αλλαγές...).

Έντονο ενδιαφέρον για τη φύση, το οποίο οδηγεί σε υψηλά κίνητρα για την προστασία της.

Ανοιχτότητα και κίνητρα για συμμετοχή σε διαγενεακά προγράμματα και υπαίθριες δραστηριότητες, ώστε να αποκτήσουν βαθύτερη και ουσιαστική γνώση σε θέματα που σχετίζονται με την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

ΤΙ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΕΤΕ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ, Ή ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΗΔΗ ΤΑ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΕ, ΓΙΑ ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΤΕ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ;

Η εμπιστοσύνη και η ασφάλεια πρέπει να οικοδομηθεί με τη συμμετοχή τους στη δημιουργία των προγραμμάτων και με την έναρξη εφαρμογής σποραδικών δραστηριοτήτων. Αυτές οι δύο ενέργειες διασφαλίζουν: ότι οι δραστηριότητες θα ταιριάζουν με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των ηλικιωμένων- ότι οι ηλικιωμένοι θα εμπιστεύονται τους ανθρώπους που τις υλοποιούν (την εμπειρία, την ικανότητα και την ανθρώπινη παρουσία τους)- ότι οι συμμετέχοντες θα αισθάνονται ασφαλείς στο εξωτερικό περιβάλλον (σε αντίθεση με την πεποίθηση ότι η υπαίθρια δραστηριότητα ενέχει εγγενώς κινδύνους).

Οι ισχυρές συμπράξεις και η συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες και οργανώσεις είναι επωφελείς για την προώθηση και την οργάνωση των δραστηριοτήτων.

Πρέπει να εξασφαλισθεί βιώσιμη χρηματοδότηση για να επιτραπεί η εκτέλεση και η συνέχιση των δραστηριοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Οι αποτελεσματικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης είναι απαραίτητες για την προσέλκυση συμμετεχόντων και την καταπολέμηση των κοινωνικών περιορισμών/στερεοτύπων.

Η παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης για τους εθελοντές και το προσωπικό είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η συμμετοχή τους, διότι θα τους κάνει να αισθάνονται προετοιμασμένοι και ενημερωμένοι για το τι θα κάνουν.

Μέτρηση του αντίκτυπου αυτών των πρωτοβουλιών και τακτική συλλογή ανατροφοδότησης από τους συμμετέχοντες για την τελική βελτίωση των προγραμμάτων.

Επέκταση των δραστηριοτήτων σε ευρύτερα τμήματα του πληθυσμού και της χώρας προωθεί τις διαγενεακές και ενδοεθνικές αλληλεπιδράσεις και μπορεί να ενισχύσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΑΣ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ;

Έλλειψη ευκαιριών λόγω έλλειψης συντονισμού μεταξύ εθελοντών και (κυρίως) διαχειριστών προστατευόμενων περιοχών. Επιπλέον, οι ενώσεις ηλικιωμένων πολύ σπάνια πρωτοστατούν στη διοργάνωση μεγάλων έργων προστασίας της φύσης.

Κοινωνικοί περιορισμοί/στερεότυπα και απώλεια δέσμευσης με την πάροδο του χρόνου. Υπάρχει η ισχυρή πεποίθηση ότι οι ηλικιωμένοι δεν έχουν τη δυνατότητα. Έχουν μικρό αντίκτυπο να συμμετέχουν στην κοινότητα. Επίσης, οι ηλικιωμένοι αποδεικνύονται πολύ δραστήριοι αμέσως μετά τη συνταξιοδότησή τους, αλλά όλο και λιγότερο όσο μεγαλώνουν. Θέματα υγείας και προβλήματα κινητικότητας των ηλικιωμένων αποθαρρύνουν επίσης τη συμμετοχή τους.

Περιορισμένη ευαισθητοποίηση και προσβασιμότητα στις ευκαιρίες, τόσο όσον αφορά τη φυσική πρόσβαση σε χώρους εθελοντισμού όσο και τη δυνατότητα συμμετοχής σε δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στις φυσικές τους ικανότητες και δεξιότητες. Σε ορισμένες χώρες, ο αριθμός των ευκαιριών που είναι δυνατόν να οργανωθούν περιορίζεται επίσης από τις καιρικές συνθήκες (π.χ. στην Ισλανδία, τα υπαίθρια έργα μπορούν να πραγματοποιηθούν κυρίως μόνο το καλοκαίρι).

ΠΩΣ ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ ΟΤΙ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΝΗΚΕΤΕ ΑΥΞΗΘΗΚΕ Η ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ;

Οι δραστηριότητες στη φύση ενθάρρυναν τους ηλικιωμένους να είναι δραστήριοι διανοητικά, κοινωνικά και σωματικά. Πιο συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες αυτές προσέφεραν στους ηλικιωμένους τα ακόλουθα οφέλη:

Βελτιωμένη μνήμη (τόσο του παρελθόντος όσο και του παρόντος).

Καθιέρωση και εμπάθунση των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. Καταπολεμήστε την απομόνωση. Απολαμβάνετε να βρίσκεστε με άλλους (νεότερους) ανθρώπους, νιώθοντας ένα είδος αναζωογόνησης.

Εκτέλεση λεπτών κινητικών δεξιοτήτων.

Αύξηση της διάθεσης. Οι άνθρωποι αισθάνονταν πιο ευτυχημένοι αφού περνούσαν λίγο χρόνο στη φύση.

ΥΠ'ΑΡΧΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΝΟΜΟΣ Ή ΚΑΠΟΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ/ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΙΝΗΤΡΟ ΠΟΥ ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΕΙ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ Ή ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ;

Τα Ηνωμένα Έθνη δημιούργησαν τη "Διαδικτυακή Πύλη Γνώσης για τον Εθελοντισμό" για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την πρακτική του εθελοντισμού σε όλο τον κόσμο. Στην πύλη μοιράζονται επίσης οι νόμοι, οι πολιτικές και τα συστήματα των χωρών που συμμετέχουν. Σύμφωνα με την πύλη, από τα 27 σημερινά κράτη μέλη της ΕΕ, 17 από αυτά διαθέτουν νομοθεσία σχετική με τον εθελοντισμό. Επιπλέον, η πύλη παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη σύνδεση μεταξύ των εθνικών πολιτικών, προγραμμάτων, σχεδίων και στρατηγικών και των ΣΒΑ του ΟΗΕ. Για παράδειγμα, οι χώρες εταίροι του έργου G4G (Κύπρος, Δανία, Γαλλία, Ισλανδία και Πορτογαλία) ανέφεραν στην πύλη ότι έχουν θεσπίσει τα ακόλουθα νομικά μέτρα:

- **Η Κύπρος** έχει εφαρμόσει τη "Διαχείριση εθελοντών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης" (καθιερώθηκε το 2018), τη "Χάρτα για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις" (2013) και την πρωτοβουλία "Volunteer House" (2014). Επιπλέον, όπως αναφέρεται λεπτομερώς στη Δεύτερη Εθελοντική Εθνική Ανασκόπηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, για τον εθελοντισμό, η Κύπρος δημιούργησε το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (PVCC). Το συμβούλιο εποπτεύει τις εθελοντικές προσπάθειες σε ολόκληρη την Κύπρο, αναδεικνύοντας την ισχυρή εμπλοκή των πολιτών στη χώρα.
- **Δανία** δεν υπάρχει στη διαδικτυακή πύλη του ΟΗΕ τη στιγμή που γράφεται το κείμενο. Ωστόσο, η Δανία έχει γενικούς νόμους και κανόνες που καλύπτουν όλους τους εθελοντές

και όλους τους τύπους εθελοντικής εργασίας. Τέτοιοι κανόνες και κατευθυντήριες γραμμές για τον εθελοντισμό σε δήμους και περιφέρειες μπορούν να βρεθούν στον δικτυακό τόπο του Δανικού Ινστιτούτου Εθελοντικής Προσπάθειας (DIVE). Στον ίδιο δικτυακό τόπο υπάρχουν επίσης οι Δανικοί κανόνες σχετικά με το εργασιακό περιβάλλον στις εθελοντικές κοινωνικές οργανώσεις.

- **Γαλλία** αναφέρεται ότι το 2001 υπήρξε ένα "Σχέδιο νόμου για τη θεσμοθέτηση της εθελοντικής υπηρεσίας αριθ. 458".
- **Τα στοιχεία της Ισλανδίας** δεν είναι διαθέσιμα στην Πύλη του ΟΗΕ. Στην πραγματικότητα, το γενικό πλαίσιο είναι ότι οι ειδικοί νόμοι δεν εφαρμόζονται στην απασχόληση των εθελοντών ή στην εργασία τους. Ωστόσο, ενδέχεται να προβλέπονται ειδικές ομάδες σε ειδικούς νόμους, π.χ. στο νόμο για τους ναυαγοσώστες και τις ομάδες έρευνας και διάσωσης, όπως εξηγείται στο GREY4GREEN "Handbook for Senior volunteers in nature".
- **Πορτογαλία** θεσπίσε το 1998 τον "Νόμο περί εθελοντισμού 71/98", ένα νομικό πλαίσιο για τον εθελοντισμό.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΝΟΜΟΣ Ή ΚΑΠΟΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ/ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΠΟΥ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΕΙ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ Ή ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ;

Ένα αποθαρρυντικό στοιχείο αναφέρθηκε ήδη παραπάνω και είναι οι **κοινωνικοί περιορισμοί/στερεότυπα** που διαδίδονται μέσα στην κοινότητα. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει η τάση να ερμηνεύεται ο ρόλος των ηλικιωμένων ως περιορισμένος/άχρηστος μετά από μια ορισμένη ηλικία και, αντίθετα, να θεωρούνται οι ηλικιωμένοι βάρος για την κοινωνία.

Πέρα από αυτό, η επικράτηση της (ψυχικής και πραγματικής) **σύνδεσης του εθελοντισμού με τον ανθρωπιστικό τομέα**, αντί με άλλους, θα μπορούσε επίσης να αποθαρρύνει τον εθελοντισμό. Εξαιτίας αυτής της σύνδεσης, οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν όλους τους άλλους πιθανούς τομείς στους οποίους θα μπορούσαν να προσφέρουν εθελοντική εργασία, οι οποίοι θα μπορούσαν να είναι πιο ενδιαφέροντες ή/και κατάλληλοι γι' αυτούς.

ΠΩΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΕ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ Ή ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ GREY4GREEN;

Πραγματοποιήστε (ανεπίσημες) έρευνες εντός του οργανισμού που διαχειρίζεται τη δραστηριότητα για να συμφωνήσετε πρώτα - εσωτερικά - σχετικά με τη μορφή

και το περιεχόμενο. Για παράδειγμα, συζητήστε λύσεις για τα προβλήματα που εντοπίστηκαν, τις παιδαγωγικές ανάγκες, την ενεργό γήρανση και τα πιθανά/πραγματικά προγράμματα εθελοντισμού ηλικιωμένων.

Συνδεθείτε με τους τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς, παρουσιάστε τους την ιδέα του έργου και τη σχεδιαζόμενη μεθοδολογία για να συγκεντρώσετε το ενδιαφέρον και την υποστήριξή τους. Εν τέλει, εμπλέξτε τους για να ενισχύσετε τον δυναμικό αντίκτυπο του έργου.

Εντοπίστε τις κοινωνικές τάσεις και δράστε αναλόγως.

Για παράδειγμα, τόσο στην Ισλανδία όσο και στην Κύπρο διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ένας κύκλος συνταξιούχων εξειδικευμένων επαγγελματιών που ενδιαφέρονται για την προστασία της φύσης και είναι πρόθυμοι να συνεχίσουν να συμμετέχουν σε ουσιαστικές δραστηριότητες για την προστασία της και μετά το πέρας του εργασιακού τους βίου. Δεν είχαν οργανωμένη υποστήριξη, γεγονός που υπογράμμισε την αναγκαιότητα της βοήθειας του έργου GREY4GREEN, η οποία συνίστατο στη δημιουργία εγχειριδίων και ενός υποστηρικτικού δικτύου.

Προσδιορισμός και συμμετοχή βασικών εξειδικευμένων επαγγελματιών. Οι συνταξιούχοι εμπειρογνώμονες στον τομέα της προστασίας της φύσης βρέθηκαν συχνά πρόθυμοι να παραμείνουν ενεργοί και μετά τον επαγγελματικό τους βίο. Οι δεξιότητές τους και η παρουσία τους αποδεικνύονται αποτελεσματικές για την παροχή κινήτρων σε άλλες ομάδες που, αντίθετα, έχουν λιγότερες ευκαιρίες/γνώσεις/δύναμη να εμπλακούν σε ουσιαστικές δραστηριότητες για τη διατήρηση της φύσης.

ΠΩΣ ΣΥΜΒΑΛΜΕΙ Η ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΗΣ 3ΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΟΥ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ;

Αύξηση του αριθμού των δραστηριοτήτων για τη διατήρηση της φύσης. Το προσωπικό της τρίτης ηλικίας έχει καθημερινή επαφή με τους ηλικιωμένους, επομένως, αν ενημερωθεί και παρακινηθεί, θα προσπαθήσει να εφαρμόσει περισσότερες δραστηριότητες/προγράμματα που σχετίζονται με την προστασία της φύσης. Ο αυξανόμενος αριθμός αυτών των δραστηριοτήτων/προγραμμάτων έχει τη δυνατότητα να μειώσει τον κοινωνικό αποκλεισμό και την απομόνωση των ηλικιωμένων, να βελτιώσει την ψυχική και σωματική τους υγεία και να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα. Αυτά τα τελευταία μπορούν, σε αντάλλαγμα, να γίνουν θέμα

συζήτησης και να ενθαρρύνουν τη δράση της κοινότητας, δημιουργώντας έναν θετικό αυτοτροφοδοτούμενο κύκλο.

Κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Ο εφοδιασμός των ηλικιωμένων με τις δεξιότητες και τις γνώσεις για την ενεργό συμμετοχή τους σε περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες τους επιτρέπει να αντιμετωπίζουν τις περιβαλλοντικές ανησυχίες και να συμμετέχουν σε κοινωνικές δραστηριότητες. Αυτό ενισχύει την κοινωνική τους ένταξη, την ευημερία τους και την περιβαλλοντική τους διαχείριση στην κοινότητα.

Περισσότερα κίνητρα και από τις δύο πλευρές (ηλικιωμένοι και προσωπικό). Η καθοδήγηση τόσο του προσωπικού τρίτης ηλικίας όσο και των ηλικιωμένων θα τους παρακινήσει να συμμετάσχουν σε έργα/δραστηριότητες για τη διατήρηση της φύσης, καθιστώντας και τα δύο μέρη πρόθυμα να μάθουν και/ή να μοιραστούν τις γνώσεις τους σχετικά με το θέμα.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΣΕ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΣΑΣ.

Έρευνες στους εθελοντές και στους εμπλεκόμενους φορείς, κατά τη διάρκεια και στο τέλος του προγράμματος. Κατά τη διάρκεια του έργου G4G, χρησιμοποιήθηκαν διάφορες έρευνες για τη συλλογή ανατροφοδότησης από τους συμμετέχοντες. Ανάμεσά τους, μία που απευθυνόταν στους ηλικιωμένους (και χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα έκθεση) συγκέντρωσε τις απόψεις τους σχετικά με τις εμπειρίες τους από τον εθελοντισμό, τη φύση και τις κοινωνικές, δημόσιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις στις αντίστοιχες χώρες τους. Οι έρευνες αποδείχθηκαν χρήσιμο εργαλείο για να εκφράσουν οι ηλικιωμένοι τις απόψεις και τις ανάγκες τους και για τον οργανισμό να παρακολουθεί το επίπεδο ενδιαφέροντος, ικανοποίησης και δέσμευσης και να προσανατολίζει και να προσαρμόζει τις δραστηριότητες του προγράμματος.

Καταμέτρηση του αριθμού των δράσεων και του αριθμού των εθελοντών που συμμετέχουν σε κάθε δράση. Οι αριθμοί και οι στατιστικές αποτελούν πάντα ένα ποσοτικό, αντικειμενικό μέσο παρακολούθησης και αξιολόγησης.

4. Συστάσεις

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ Ή ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ Ή ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ.

Δημιουργία προσβάσιμων, ασφαλών και φιλικών προς το περιβάλλον δημόσιων χώρων όπου οι ηλικιωμένοι μπορούν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες διατήρησης μαζί με τις νεότερες γενιές. Οι χώροι αυτοί θα μπορούσαν να φιλοξενούν εκπαιδευτικά εργαστήρια, λέσχες κηπουρικής και εκδηλώσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, προωθώντας τόσο τη διατήρηση της φύσης όσο και την κοινωνική αλληλεπίδραση.

Πρωώθηση περισσότερων ευκαιριών/πρωτοβουλιών για την αντιστοίχιση ατόμων που ενδιαφέρονται για εθελοντισμό και την πρωώθηση οργανώσεων. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για την αντιστοίχιση δυνητικών εθελοντών και οργανώσεων: από ιστότοπους και εφαρμογές μέχρι συγκεκριμένες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται αυτοπροσώπως. Για παράδειγμα, η Τοπική Τράπεζα Εθελοντών της Albergaria-a-Velha (Πορτογαλία) προσφέρει ένα σημείο συνάντησης για άτομα που ενδιαφέρονται για εθελοντισμό, τα οποία προσφέρουν τη διαθεσιμότητά τους για να παράσχουν ένα σύνολο δράσεων που είναι συνυφασμένες με την ενεργό ιδιότητα του πολίτη και την αλληλεγγύη, και τις οργανώσεις πρωώθησης (<https://www.cm-albergaria.pt/viver/acao-social/banco-local-de-voluntariado>).

Έμφαση στις κοινωνικές και εκπαιδευτικές πτυχές του εθελοντισμού. Ο εθελοντισμός βοηθά στην οικοδόμηση κοινωνικών σχέσεων με άτομα της ίδιας ηλικίας ή από άλλες γενιές. Είναι ένας τρόπος ανταλλαγής εμπειριών και τεχνογνωσίας, μάθησης και διδασκαλίας. Τέτοιες αλληλεπιδράσεις ενισχύουν τη δημιουργία κοινότητας και εμβαθύνουν τις θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις και δεξιότητες του ατόμου.

Παροχή κατάρτισης σε ενήλικες μεγαλύτερης ηλικίας σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και τις τοπικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες και **να τους πείσουν να γίνουν πρεσβευτές** τέτοιων τοπικών περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών. Σε περίπτωση που διαθέτουν τις κατάλληλες φυσικές συνθήκες, οι ηλικιωμένοι έχουν άφθονο ελεύθερο χρόνο, τον οποίο θα μπορούσαν να επενδύσουν στην εκμάθηση περιβαλλοντικών θεμάτων και να γίνουν εκπρόσωποί τους στον κοντινό, τοπικό πληθυσμό. Ο ρόλος αυτός περιλαμβάνει τη συμμετοχή τους στη διάδοση των γνώσεων που αποκτούν στους συνομηλίκους τους και στην κοινωνία και τους πείθει να νοιάζονται και να ενεργούν περισσότερο για το περιβάλλον.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ Ή ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ Ή ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ.

Εκπαίδευση των κοινοτήτων σχετικά με τις βιώσιμες πρακτικές. Συμπερίληψη της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη στα σχολεία και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και/ή προώθηση εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλες τις συνιστώσες της κοινότητας ώστε να μαθαίνουν για τα θέματα αυτά.

Επικεφαλής (περισσότερων) έργων διατήρησης. Η καθιέρωση έργων προστασίας της φύσης ή η αύξηση του αριθμού τους, επίσης με τη συμμετοχή της κοινότητας στις δραστηριότητες, είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για την αύξηση της ευαισθητοποίησης και της ευαισθητοποίησης του πληθυσμού σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Εάν ο πληθυσμός δει ότι το εθνικό επίπεδο επενδύει σε τέτοια έργα, η αντίληψή του για τη σημασία των φυσικών πόρων αυξάνεται έμμεσα.

Δημιουργία ειδικών εθνικών προγραμμάτων/έργων/πρωτοβουλιών για τη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινότητα και στη διατήρηση της φύσης. Για παράδειγμα, η ισλανδική κυβέρνηση αποφάσισε να καταστήσει το έργο των ηλικιωμένων σε θέματα κλίματος ένα έργο ειδικής εστίασης. Ο τίτλος του έργου είναι "Seniors and Climate Issues - For the Benefit of Both" και διευθύνεται από το Σκανδιναβικό Συμβούλιο Υπουργών (η περίληψη είναι διαθέσιμη [εδώ](#)). Άλλες δημοσιεύσεις του Σκανδιναβικού Συμβουλίου Υπουργών, μεταξύ των οποίων και η πλήρης έκθεση του έργου, είναι διαθέσιμες [εδώ](#)).

Εκπόνηση ειδικής στρατηγικής για τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας σε εθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, η Πορτογαλία έχει μια "Εθνική στρατηγική για τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας έως το 2030" (αρχικός τίτλος "Estratégia Nacional de Conservação da Natureza e Biodiversidade 2030") διαθέσιμη [εδώ](#).

5. Πόροι

- Estratégia Nacional de Conservação da Natureza e Biodiversidade 2030 (National Strategy for Nature Conservation and Biodiversity to 2030), <<https://files.dre.pt/1s/2018/05/08700/0183501880.pdf>>.
- Banco Local de Voluntariado de Albergaria-a-Velha (Local Volunteer Bank of Albergaria-a-Velha), <<https://www.cm-albergaria.pt/viver/acao-social/banco-local-de-voluntariado>>.
- Nordic Council of Ministers, Seniors and Climate Issues For the Benefit of Both, 2024, norden.org, <<https://www.norden.org/en/publication/seniors-and-climate-issues>>.
- Nordic Council of Ministers, publications section on the website, <https://www.norden.org/en/publications?-search-overview=&year=all&field_publication_type=All&field_keyword=All&organisation=All>.
- United Nations, Knowledge Portal on Volunteerism, <<https://knowledge.unv.org/region/europe-and-central-asia>>.
- Pan Cyprian Volunteerism Coordinative Council (PVCC) website <<https://volunteerism-cc.org.cy/en/>>.
- Republic of Cyprus, Republic of Cyprus's Second Voluntary National Review, 2021, <<https://www.ciim.ac.cy/wp-content/uploads/docs/cyprus-2nd-vnr-2021.pdf>>.
- Danish Institute for Voluntary Effort (DIVE) website <<https://frivillighed.dk/danish-institute-for-voluntary-effort>>.
- Laws and regulations for volunteers in municipalities and regions, Danish Institute for Voluntary Effort (DIVE) website, <<https://frivillighed.dk/guides/love-og-regler-for-frivillige-i-kommuner-og-regioner>>.
- Rules for the working environment in voluntary social associations, Danish Institute for Voluntary Effort (DIVE) website, <<https://frivillighed.dk/guides/regler-for-arbejdsmiljoe-i-frivillige-sociale-foreninger>>.
- GREY4GREEN, A collection of good practice on Senior Volunteering in Nature Conservation, grey4green.eu, 2023, <https://grey4green.eu/wp-content/uploads/2023/08/GREY4GREEN_goodpracticereport_ENG_280323_mk-1.pdf>.
- GREY4GREEN, Handbook for senior volunteers in nature, 2023, <https://grey4green.eu/wp-content/uploads/2023/11/GREY4GREEN_IO3HANDBOOK.pdf>.
- GREY4GREEN, ηλικιωμένοι εθελοντές για τη φύση. Implementation handbook, 2023, <https://grey4green.eu/wp-content/uploads/2023/11/GREY4GREEN_IO4HANDBOOK.pdf>.
- GREY4GREEN project website, <<https://grey4green.eu/>>.
- GREY4GREEN YouTube channel, <<https://www.youtube.com/@Grey4Green>>.
- GREY4GREEN Facebook page <<https://www.facebook.com/Grey4GreenProject>>.

6. Στοιχεία επικοινωνίας

ALDA - Association Européenne pour la Democratie Locale

Maison des Associations 1a, Place des Orphelins, 67000 STRASBOURG

Πνευματικά δικαιώματα 2024 Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται

Tel: +39 04 44 54 01 46

Tel: +39 04 44 23 10 43

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: alda@alda-europe.eu

www.grey4green.eu

Συγχρηματοδοτείται
από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Αριθμός έργου: 2021-1-DK01-KA220-ADU-000026601